

KIRJANDUSLIKKE UUDISEID

Nr. 37

September/Oktoober

Ilmub 10—12 korda aastas
Tellimishind aastas 1 kroon

1930

SISU: 1) Ed. Hubeli kõne K./Ü. „Looduse“ kirjanduseõhtul. 2) Arvustisi H. Ranna „Keha ja vaim“ ja P. Krusteni „Õilsa vale“ kohta. 3) 1931. a. romaaniõistluse tingimused. 4) 1. IX 1930.—31. X 1930. ilmunud ja trükkis olevaid raamatuid.

ROMAANIÕISTLUSE TULEMUSED ANNO 1930.

(Ed. Hubeli kõnest K. Ü. „Looduse“ kirjanduseõhtul Tallinnas 3. oktoobril 1930. a.)

Vaatame lähemalt üksikuid romaane ja millest neis kõneldakse.

Kõige esiti tuleb mul meelde „Kudruste Maali“, vist sellepärast, et see mind lugedes kõige enam ärritas. Önn, et see autor mitte lähedal ei juhtunud olema. Teie tunnete Kitzbergi näidendite vanu naisi, kes tulevad sisse, hakkavad lobisema, mis mõne minuti pärast nii tüütavaks läheb, et nad uksest välja visatakse. „Kudruste Maali“ autor, loodetavasti naine, ma ütleksin hea meelega vana naine, laseb ühe säärase eide tallu tulla, annab talle seal kohvi ja sada lehekülge korruga maha jahvatada, nimelt Kudruste Maali elust, siis läheb eit kohvi eest tänades minema. Aga ta tuleb teine kord jälle ja lobiseb 100 lehekülge maha, ikka Kudruste Maalist, peamiselt tema ebavoorustest. Kui see eit sel kombel kolm-neli korda on kohvi joomas käinud, ongi romaan valmis. Ei ole siin ühtegi tegelast, kes oleks selle eide õigel ajal välja visanud. Kõik loendatud Kudruste Maali ebavoorused on tühised autori enese ühe ebavooruse, nimelt lobisemiseanni kõrval.

Natuke kergem oli lugeda teist, loodetavasti naiskirjaniku, romaani „Truudus“, sest see oli märksa lühem. Selles romaanis ei kõnelda muust

kui ehalkäimisest. Selle ebavooruse vastu kõneleb autor samasuguse kirega kui Ernits viina vastu.

Kolmas, loodetavasti naiskirjanik, „Ingrid Vahind“ on ära eksinud Tuglase „Torgla sohu“ („Laaneteede nõdrameelne“). Tema katsub alguses Tuglase stiili ja meeoleu tabada, aga lõpetab hiljemini sellega, et oma nais- ja meestegelasi niisuguseid segaseid ja tüütavaid kõnelusi laseb pidada, mille eest inimest mingisse parandus-asutisse siiski ei peeta tarvilikuks viia.

See on siiski kerge kraam maa-elust.

On mitu teist, mille raskust võib kilogrammidega kaaluda. Näit. „Marsi tähe all“, „Saatus valve all“. Muud kaaluvust neil paraku ei ole.

Esimest korda on katset tehtud meie optantide elu kirjeldada. Samuti on esimest korda puudutatud Viru ranna elu, kus teotsevad sala-kauba ja salaviina vedajad. Sellest on tehtud verine ja romantiline teos, mis aga ilma igasuguse väärtuseta.

On tulnud ka üks näitleja ja kirjeldanud, kuidas tema mänginud kord hästi, kord halvasti ja andnud arvustajale vastu vahtimist („Püha mask“).

Vabadussõda on väga mitmes romaanis puudutatud, aga ei ole mõistetud sellega midagi peale hakata. Harilikult lastakse meie sõdu-reid kangelastükke teha, heroiseeritakse neid ja tehakse nendega muud halba nalja.

Ajaloolise romaani „Võidumees Lembitu“ läheb neist siiski kaugemale ja tahtes ülistada meie esivanemate sõjalikke vourusi, teeb neist, s. o. meie esivanematest, operetikangelased. Peab siiski tähendama, et selle romaani kallal tõsist vaeva on nähtud ja kui temast siiski midagi pole tulnud, siis autori andetuse pärast. Ajaloollikaid on õige põhjalikult tundma õpitud.

Esimest korda esinevad meil akadeemilised kodanikud palgatöölisena, pool hulguse osas. Üks üliõpilastest töötab raudteel ja on oma eluga üsna rahul, muidugi ajutiselt. Teine läheb sügisõhtul pool näljas linnast välja tööd otsima. Maal varitsevad teda aga koledad hädaohud. Üks ohvitseriproua tahab talle oma öösärki üle pea visata, aga noormees pääseb sellest hädaohust. Siis tuleb kiusaja noore süütu kooliõpilika näol ja sealt ei pääse vaene üliõpilane enam.

Õpetajate elu, ja nimelt maal, kirjeldatakse mitmes romaanis ja kool üldse leiab õige rohkesti tähelepanu algajate kirjanikkude poolt.

On tulnud ka üks postiametnik ja katsunud näidata, kuidas elavad võretagused, — paraku jänevad vaid naistega ja purjutavad.

On mõnel noorel, kes kirjutanud viletsa teose, siiski kriitilist vaimu seda ka hinnata. Nii kirjutab keegi romaani pealkirja all „Lahtunud unelm vourusest“ ja võtab enesele märgusõnaks „Lootusetä rämp“, mida see romaan ka tõepoolest on.

Üks huvitavamatest romaanest tänavuses toodangus on „Doktor-poeedi“ „Sanatoorium“. Saksa kirjanik Thomas Mann on kirjutanud suure romaani ühest Sveitsi tiisikushaigete sanatooriumist pealkirja all „Zauberberg“. Meil on nüüd oma „Zauberberg“, kuigi käsikirjas, milleks see ka peab jääma, sest autor on kirjaoskamatu ega anna lootust, et ta kunagi trükikõlvuliselt kirjutada võiks. Aga oma tähelepanekute ja isegi väljendusvõime tõttu on ta andnud Taagepera sanatooriumist haruldaselt huvitava, kuigi paiguti labasevõitu suurteose.

Kes kirjanikuks tahab saada, peab palju suuri kirjanikke lugema. Sellest on üks noormees aru saanud ja väga palju lugenud — ikka ainult suuri. Ja kui ta nüüd enmast on väljendama hakanud, siis ei saa ta muidu lehekülge kirjutada, kui ta kolme autorit ei tsiteeri. Teos „Jumala tall“ kubiseb võõrast tarkusest ja hea meelega tsiteerib autor Nietzsche, Spinoza ja teiste filosoofide hulgas iseennast, s. o. autori päevikut. „Jumala talle“ autor on õppinud väga peenelt eritlema ja analüüsima. Ta tarvitab oma võimeid peamiselt enese kallal, aga paraku seal pole suuremat midagi ei analüüsiks, ei eritluseks.

Üks väga peen noorherra, ma julgeksin öelda, korporant, vähemalt sisemuselt korporant,

on kirjutanud „Vaesuse paroodia“. Täiesti laitmatu teos, ei ole õigekirjavigu ja muidu ka sõnad aina voolavad, kõik väga sile. Aina poseeritakse, renomeeritakse... Üks väga laitmatu teos, aga lugemiseks siiski õigust ei või nõuda.

Siirdugem nüüd nende teoste juurde, millel lootust on trükimusta näha. Üks noor julge kirjanik viib meid „halli majja“. Ta katsub meile näidata, et elu seal läheb sama igapäevselt ja proosaliselt kui mõnes väikeses äris või käsitöökogas. Ta katsub näidata, et „halli majja“ elanikud pole ka üldiselt kaugelki halvemad, kui need, kes väljaspool seda maja elavad. Teos on enam intellekti kui intuitsiooni tulemus. Tüübid on sagedasti pigemini konstrueeritud kui loodud. Aga hoolimata sellest on see teos trükimusta väärt ja lugemise väärt, iseäranis headtegevatele prouadele, peale selle kõigile neile, kes kuidagi „halli majja“ elanikkudega kokku puutuvad.

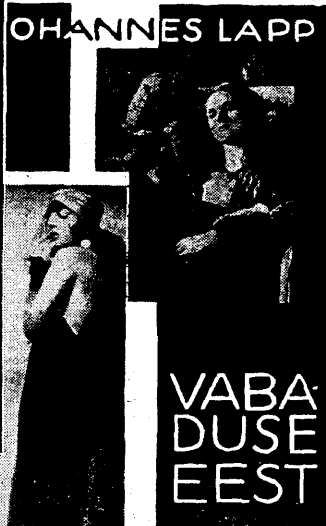
Üks Tallinna kirjanik („Suletud ring“) näitab meile, kuidas elab praegusel ajal kordnik, konstaabel, komissar ja prefekt, ja kuidas käib nende naiste käsi, kellel lähemat kokkupuutumist nende mundrimeestega. Ütlen sellest ainult nii palju, et voolab sagedasti viin ja veri, sekka ka rohkesti pisaraid.

Meie kõik teame, et Tallinnas ja mujalgi meie linnades on rohkesti noori advokaate, kes asjata oma büroodes protsessijaid ootavad, ja kui neid ei tule, siis peavad omale kusagilt mujalt ülalpidamiseks ja naisele kleitide ostmiseks raha hankima. Kõige harilikum ja lihtsam tee on vekslit peale raha laenamine. Laenude saamisel tuleb sageli õilsalt ja mitteõilsalt valetada. Kuidas see sünnib, seda näitab meile „Õilsa vale“ autor Pedro Krusten. Ühtlasi viib ta meid kohtukotta, kohtunikku tupp ja näitab meile üsna julgelt, kuidas need kõrge kutsega ametnikud oma kohut täidavad.

Johannes Lapp on jälginud Viljandimaa kõrtsimehe ja tema poja elu enne vabadussõda, selle kestel ja pärast seda romaanis „Vabaduse eest“. Ta heroiseerib oma kangelasi. Ta ei oska teistiti kõnelda, kui ikka rüüsatel, ta ei oska reaalelus liikuda, see on talle liiga kitsas. Sellepärast tõuseb ta romantikasse ja seal on ta ülemeelik rüüskamine õigel kohal. Tema viib meid poolest sajandist läbi niisuguse hooga, et meie tee peal peatuda ei tahagi, ainult näha, millega see ülemeelik seiklus kord lõpeb — ja lõpeb ülihästi.

Ja nüüd oleme jõudnud ühe teoseni, mis on lausa vastand eelmisele ja mida soovitan kätte võtta, kui võimalik, laupäevaõhtul või pühapäeval. Aga võimalik, et see romaan valmistab mõnele ehk äripäevastki pühapäeva. See on nimelt „Keha ja vaim“. See on nüüd see romaan, mida paljud meil on ammugi igatsenud, nagu igatsetakse messiasit. Aga kas see messias ära tuntakse, kui ta tulnud on, see on väga küsitav, ja mis kristlasele messias, seda ei tunnusta näit. juut ega muhameedlane.

1930. A. VÕISTLUSROMAANID

Helene Ranna „Keha ja vaim“

I auhind.

Hind broš. 8 kr. 50 senti,
iluköites 9 kr. 50 senti.

[Kuni 1. II 1931. a. alandatud hinnad:
7 kr. 60 s. (br.) ja 8 kr. 60 s. (iluk.)]

See on sügav psühhoanalüütiline teos, sündmusterikas, täis jõulist traagikat ja konflikte. Järk-järgult avaneb lugeja silmade ees haritud naise hing kõigi naiselikkude murede, vaevade ja piinadega. See on eesti kirjanduses ainulaadne teos, kus autor on suutnud nii sügavalt mõista ja eritada „talupojast inimeste“ ja nende keskelt võrsunud haritlaste hingeelu.

Romaani peategelase, õpetajannast-taluperenaise Ilma Rauniku hingelised võitlused on orgaaniliselt ühte sulatatud Saaremaa karmi looduse ja raske eluga. Teos lõpeb kõike lepitavalt ja lootusrikkalt ilusale tulevikule.

Helene Ranna romaan saab paljudele naistele tugevaks toeks enese mõistmisel ning leidmisel.

JOHANNES LAPP: „VABADUSE EEST“

II auhind.

Hind broš. 8 kr. 50 s., iluköites 9 kr. 50 s.

[Kuni 1. II 1931. a. alandatud hinnad:
7 kr. 60 s. (br.) ja 8 kr. 60 s. (iluk.)]

Romaan jaguneb kolme ossa: kodu enne sõda, sõjaväljal ja kodu pärast sõda. Tsentraalne ja ühtlasi suurem osa romaanist on pühendatud Vabadussõjale: tegevus areneb partisaani- ja soomusrongi-lahingutes, sõjaväehaigemajas, reservis jne. Teoses esineb peale romaanikangelaste, vana ning noore Jaagu, kes võitlevad oma kodu eest, veel terve rida kõrvaltegelasi. Kõik kujud on maalitud nii meisterlikult, et sööbuvad mällu kustumatult.

Romaan on kirjutatud sedavõrt hoogsalt, et lugeja satub autori meeleva juba esimesist leheküljist peale ega suuda raamatust lahkuda enne, kui see läbi loetud viimse leheküljeni.

PEDRO KRUSTEN: „ÕILIS VALE“

III auhind.

Hind broš. 5 kr. 50 s., iluköites 6 kr. 50 s.

[Kuni 1. II 1931. a. alandatud hinnad:
5 krooni (broš.) ja 6 krooni (köites).]

Autor avastab selles teoses füüliku uudis- maa, laskudes ainevalda, mis hariliku kodaniku silmle suletud seitsme pitsoriga. „Õilis vale“ on romaan õigusemõistjate, kohtumikkude telgitagusest elust. Teose pearaskus langeb aga noore advokaadi Mart Nabra eluvõitlusele kehvade oludega ja oma hiilguse järele igatseva naisega, kes ülejõu elades mehe vägisi põhja veab. Seega ajakohane aine intelligentsi üleüllusest, vekslitest ja etteelamistest tulevikulootuste arvel.

Pedro Krusten on mõistnud sellest materjalist luua väga haarava, kunstiliselt tihendatud tervikulise romaani, mis köidab lugejat eriti oma undsuse ja põnevusega.

K./Ü. „Loodus“ ostab need 3 võistlusromaanid tagasi.

Tagasiostmine toimub kuni 1. detsembrini 1930. a. raamatus märgitud hinnaga.

Kasutage juhust!!!

Aega on 1. detsembrini!!!

GUSTAV
OF
GEIJERSTAM

N^o: N^o
130-133

**RAAMAT
VÄIKEVELLEST**

LOODUSE UNIVERSAAL-BIBLIOTEK

Geijerstam'i tuntakse mugava kodu, õnneliku perekonnaelu ja naise õrnutseva armastuse kirjeldajana ning ülistajana. Kõige paremini õnnestunud teoseks selt alalt võiks pidada just käesolevat teost, mis jäädvustas autori nime nii rootsi kui ka maailmakirjanduses. „Raamat väikevellest“ on kirjutatud erilise tundlikkuse ning armastusega ja avaldab lugejaile sügavat muljet.

**MEES,
KES OSTIS
LONDONI**

N^o: N^o
146-149

EDGAR
WALLACE

LOODUSE UNIVERSAAL-BIBLIOTEK

Edgar Wallace on tuntuimaid kujusid kaasaegses maailmas, tema romaane on tõlgitud kõigisse keelisse, neid on dramatiseeritud ja filmitud ning põnevusega loetud ja vaadatud. Edgar Wallace oskab oma romaanis osavalt ühendada armastusintrigi kriminalistikaga, oskab lugeja tähelepanu paeluda lõpuni, hoida põnevil ta närvid ja panna oma raamatu läbi lugema ühe hooga.

N^o

126-129.

Guy de Maupassant

Tugev kui surm

LOODUSE UNIVERSAAL-BIBLIOTEK

Maupassant'i loomingule on omane otse üllatavalt peen vaatlemisand ja selge, üleliigsest ilutsemisest hoiduv stiil. Keegi pole paremini tunnetanud ja paljastanud inimnõrkusi, kui see halastamatu prantslane. Käesolev romaan — ühe maalikunstniku armastus kahe naise, ema ja tütre vastu, nii erinev ja siiski nii sarnane, avab lugejale inimhinge mõnegi märgatamatu saladuse.

(Kirjandusliku nimega Helene Ranna,
„Keha ja vaimu“ autor.)

HELENE RANNA: „KEHA JA VAIMU“

Nagu eelmistel aastatel, nii avas ka käesoleval K. Ü. „Loodus“ sügise kirjandushooaja oma võistlusromaanidega. Esimesed kolm auhinnaga kroonitud teost ongi juba lugeja lauale jõudnud.

Möödunud romaanivõistlusel, kus auhinnamõistjateks olid üldtuntud kirjanikud ja arvustajad, tunnistati hindamisväärses sissesaadetud paarikümnest teosest ainult kolm. Auhindamiskomisjoni esimees Ed. Hubel oma kõnes „Estoonias“ peetud aktusel, iseloomustades auhinnaväärses tunnustatud teoseid, tähendas, et esimene auhinnaga kroonitud romaan „Keha ja vaim“ olla säärane, missugust juba ammu oodatud, nimelt positiivne, elujaatav. Läbi lehitsedes

seda võrdlemisi kõhukat romaani peab otsekoheselt tunnustama, et ta tõesti seda on...

...Helene Ranna esikromaanis „Keha ja vaim“ on elujaatamise põhimõtte läbi viidud otstast lõpuni püsiva järjekindlusega. See on vist esimene romaan, mis kirjutatud eesti kirjaniku poolt sellisena, mis ei lõpe pettumuse ja meelihäirivate traagiliste akordidega, vaid lugeja leiab selles, nagu romaanikangelanegi, lepitust ja lohutust.

Viimaste aastate luule ja kirjandus, mis on sisaldanud eitavaid elemente, on olnud alistuvat laadi. Ka „Keha ja vaimu“ esimene osa kannab resignatsiooni jälgi, kuid lõpuks pääseb võidule elutahe. Meil on varemaltki juba üksikud kirjanikud katsunud idealiseerida maaelu ta igapäevsuses. Kuid see on tundunud võltsina (Mats Mõtslane). Helene Ranna oma romaanis ei idealiseeri, vaid kujutab elu nii nagu ta on. Ja see elu ja olu, mida ta kirjeldab, on usutav ja värvi-mata. See iseenesest on juba väärtuseks, kuna meie kirjanduses üldiselt leidub niipalju võltsi ja tehtut...

...Romaan „Keha ja vaim“ on armastusromaan. Noor naiskooliõpetaja, kes vaimselt seisab palju kõrgemal ümbruskonnast, andub kirglikult armastavale lihtsale külapoisile mitte niivõrt armastusest, kui tungist tugevama soo poole. Nad abielluvad ja hakkavad koos asutama oma kodu. Need on hingeliselt kaks võhivõõrast inimest. Alul on kooliõpetajanna raske harjuda mõttega, siduda end eluks ajaks inimesega, kellega vaimselt pole midagi ühist. Tal ei tule mitte kokku elada katsuda ainult oma mehega, vaid ka mahajäänud maanurga eelarvamuste ja vaimupimedusega. Teda haarab sagedasti meeleheide, kuid kaine mõistus saab võitu tunnetest ning ta sunnib end alistuma. Seisukord on traagiline ja peaks lõppema katastroofiga, kuid siis ilmub näitelavale üks kummaline mees Soomest, kes õpetab noort naist armastama elu ja inimesi. Alles selle mehe kaudu leiab ta oma elu mõtte. Ta lepib oma saatusega mitte võidetuna, vaid võitjana.

Nagu neist romaani peamotiividest näeme, ei ole noorkirjanik oma ülesannet kergelt võtnud. See nõuab tugevat analüüsivõimet ja distsipliini mõtlemises ning kujutamises...

...„Keha ja vaim“ ei ole sensatsiooniromaan, nagu mõned endistest kroonituist. Ta ei pretendeeri efektile. Seda mõjuvam on ta aga oma lihtsuses ja vähenõudlikkuses. See on teos, mis mõtteid äratab ja kauaks meelde jääb. See juba tagab ta edu. Igatahes „Looduse“ kroonitud romaanide algus sel aastal on paljutootav ja rõõmustav.

H. V.

„Vaba Maa“ nr. 244, 1930.

...See raamat on omane algatama lugejas küllaldaselt tähtsaid probleeme inimese kehast ja vaimust... on saanud teos, mis väärib kirjandusliku publiku tähelepanu, kui ideaalide maailma sisse murdev algaja kirjaniku teos.

Henr. V.

„Postimees“ nr. 291, 1930.

PEDRO KRUSTEN: „ÕILIS VALE“

... See on kahe noore inimese abielu tänapäeva Tallinna juristide õhkkonnas, nähtud muidugi iroonilisest seisukohast. Noor advokaat lõpetab raske vaevaga ülikooli ja loodab nüüd endale protsesside alal hiilgavat tulevikku. Kuid olud on vaesed, advokaate palju ja talle saab saagiks ainult mõni vilets protsessike, mille eest makstakse halvasti või ei makstagi. Advokaadil on aga noor naine, kes tahab nüüd mängida tähtsat advokaadiprouat... Ning raha seks peab olema, raha seks peab muretsema mees — seks ta ju mehele on läinudki. Et aga advokaadil sissetulek kõige viletsam, siis hakkab ta võigu tegema, kuni kogu kodune õhuloss langeb kohtupristavi haamri alla ja ta naine põgeneb mehe juurest minema.

Selle noore, suurilmadaami mängida tahtva advokaadiproua Kadriga, kes „hea tooni“ pärast ise „lillegi“ ei taha liigutada, vaid ainult elu nautida, on kujutatud küll päris paikapidavalt ja huvitavalt üht osa meie tänapäeva snobistlikke naisi, kes, ise verivaesed olles, tahavad kangesti rikkast mängida ja teiste omasarnaste ees vägevalt hiilata, nooblimana ja peenemana näida. Sääraseid isekaid, tööd põlgavaid, mitte midagi teha tahtvaid naisi küpsetavad meile nüüd kõiksugu olevad ja olematud naiskorporatsioonid.

Võlgadele ja tulevikule praaliva noore advokaadipaari kontrastiks on seatud kohtusekretäri abielupaar, kus kange karakteriga mees hoiab end ja oma naist nälgas, süües ainult heeringaid, et kord saada majaomanikuks...

Ta nälgimine kannab tulusat vilja ja kohtusekretär kolib parajasti siis sisse oma uude majja, kui advokaadipaari uhkes võlgadega varustatud korteris koputab pristavihaamer... **A. K.**

„Päevaleht“ nr. 292, 1930.

... Kui advokaat Naber oma naise Kadriga tuleb koju toredalt kunstnikkudepallilt, kus veedetud õhtu luksuslikult, siis elab Kadri, kelle ainsaks elusihiks on toretseda ja enese majandusliku üliküllusega seltskonnas hoobelda, kodus veel pallifantastika mõju all. „See tänuväärne illusioon jätkus voodiski, kui ta sulges silmad, nägi kirevat pallimõllu ja tundis end olevat nagu „Sinise maja“ pimedas toas. Ta nägi Mardis võõrast härrat, suudlus oli magus nagu võõraga. Andudes mehele ta andus viirastusele, nautis unelmat patulangemisest. See oli truu naise üle aisa loomine abielutruuduse raamides. See oli õilis vale, mida vajas ihu ja hing.“ Nii iseloomustab autor üht õilsa vale motiivi. Kuid selliste illusioonide tähe all, kuigi osalt teissugustel „õilsa vale“ motiividel toimub kogu romaan...

Kui Naber mõne suurema vekslit on diskon-

teerinud, viskab ta raha naise ette lauale, sõnades, et tal täna olnud „rasvane klient“. See on mehe õilis vale kodurahu huvides...

Romaani kandekujud, nii Naprade kui Hakkajate abielupaarid, on autori poolt meisterlikult joonistatud, samuti on osavasti kujutatud ka teised kõrvalkujud, nagu mitmesugused tüübid kohtunikkude hulgast jne. Võrreldes Krusteni eelmise romaaniga „Südamerahuga“ peab konstateerima autori ilmset progressi tüüpide loomisel just nende karakteristlikkude joonte tabamises, mis on oluliseks nõudeks, et kujutatud tegelane osutuks reljeefseks ja sõobuks lugeja meelde.

Uudne ja aktuaalne on romaani ainegi — meie praeguste kohtutegelaste elu pole sellest vaatevinklist seni veel käsitletud. Kuigi aineala haarab võrdlemisi kitsast seltskonnakihti, ei tähenda see, et romaan võiks leida vähese huviringkonna. Otse vastupidi, autori elulised tüübid, voolav, lihtne ja stiililt kõigiti korralik jutustamisviis täis mimeetilist pilget kisub kaasa igatühe.

A. R.

„Postimees“ nr. 292, 1930.

... Meie kirjanduses pole keegi, ka vanemad autorid, andnud nii teravat abielukriitikat. Shaw'liku künismiga lõikab Krusten lahti abikaasade mõtte- ja tundeilmad, naeruvääristades nii õrnamat kui tugevamat poolt nende väikekodanlikes muredes ja rõõmudes. Seal on pehmeloomuline, kuid karjäärihuline advokaat Mart Naber ja tema teinepool Kadri. Nende vastandpaar kohtusekretär Hakkaja oma naisega. Esimesed, taga ajades välist hiilgust, jooksevad selle meie päevade kõige pahe — vekslite otsa oma abielulaevukesega karile; teised nälgivad ja ehitavad aediinna puhta raha eest maja.

Kõik, mis selliste diametraalselt erinevate paarikeste vahel juhtub, on saanud nauditava käsitluse.

... Sama tugev kui Krusten on abikaasade vahekorjade lahkamises, on ta ka kohtunikkude ja kohtumiljöö avastamises. Peatükk väljasõidustungist provintsi linna on omaette üks ehtsaimaid. Halastamata valjusega Krusten sarjab siin kõikvõimsaid kohtunikke, kes lõpuks pole õiglusekehaštused, vaid kaunis väiklased ja veidrusteri laskuvad inimesekesed...

„Südamerahuga“ võrreldes tundub arengut eriti kujutuses ja sõnastuses. Krusten jutustab voolavalt. „Õilis vale“ oma väikekodanlikku mõtte- ja ideeilma paljastava teravusega peaks meeldima igale pahempoolsemagi ilmavaatega lugejale.

R. Sirge.

„Rahva Sõna“ nr. 241, 1930.

Pedro Krusten

1931

EESTI ALGUPÄRASTE ROMAANIDE VÕISTLUS

1931

Kirjastus-osaühisus „Loodus“ Tartus kutsub seega eesti kirjanikke rikastama meie jutukirjandust uute väärtuslike algupäraste romaanidega ja saatma neid sellekohasele võistlusele, jättes seejuures autorile vabaduse aine valikus kui ka käsituslaadis. Romaani all tuleb mõista tööd vähemalt ses ulatuses, mis meie oludes on romaani piiriks välja kujunenud.

Romaanivõistluse tingimused on järgmised:

- 1) Käsikirjad, mis ei vasta eeltähendatud romaanimõiste nõudele, jäävad võistlusest kõrvale.
- 2) Võistlusele saadetud tööd tulevad hindamiseks üksnes niisugused romaanid, mis pole paljundamise teel seni avalikkusele veel tuttavaks saanud.
- 3) Tööde vastuvõtmise viimaseks tähtpäevaks on 1. september 1931. a.
- 4) Võistlusele tuleb tööd saata järgmisele aadressil: K.o/Ü. „Loodus“, Tartus, Vana tän. nr. 1. Tööd kui ka selle juurde lisatud ümbrik kandku mingit varjunime või märgusõna, kuna autori enese **töelik nimi** ja aadress sisaldugu mainitud suletud ümbrikus.
- 5) Läbivaatamisele tulevad ainult kirjutusmasinal vihulehekaustas lehekülje ühel poolel vähemalt ühe tähe kõrguse reavahega selgesti kirjutatud käsikirjad. Segaselt kirjutatud käsikirjad, kui tingimustele mitte vastavad, jäävad jury poolt läbi vaatamata.
- Auhindamata jäävad tööde ümbrikud hävitatakse avamata. — Võistlusele saadetud käsikirju enne jury otsuse kuulutamist autoritele tagasi ei anta.
- 6) Jury koosseis avaldatakse hiljemalt kaks kuud enne käsikirjade vastuvõtmise lõpptähtpäeva.
- 7) Auhindadeks makstakse 200.000 senti: 100.000 senti esimeseks, 60.000 senti teiseks ja 40.000 senti kolmandaks auhinna kolmele võistlusel parimaks tunnustatud käsikirjale. Jury võib omal äranägemisel jätta mõne auhinna välja andmata või K.o/Ü. „Looduse“ nõusolekul määrata mitu sama auhinda, samuti loobuda üldse auhindade väljaandmisest, kui võistlustööde kirjanduslik tasapind on madal. Kirjastusel jääb õigus avaldada neist auhinnatud käsikirjadest 20% autorihonorariga esimene trükk. Järgmiste trükkide avaldamiseks on K.o/Ü. „Loodusel“ eesõigus. Samuti on K.o/Ü. „Loodusel“ õigus sellekohasel kokkuleppel autoriga kirjastada ka teisi võistlusest osa võtnud ning trükkimiseks kohaseks tunnustatud käsikirju.
- 8) Jury algab oma tööd kohe esimeste käsikirjade saabudes ja avaldab oma otsuse võistlusaasta oktoobrikuu esimesel laupäeval avalikult kirjanduseöhtul. Enne seda tähtaega ei pea kirjastus võistlusest osavõtjatega mingit kirjavahetust peale p. 1, 2 ja 5 mainitud käsikirjade tagasisaatmise juhtude.

K.o/Ü. „Loodus“.

1. IX 1930. — 31. X 1930.

ILMUNUD:

- 1) Joh. Adamson: Eesti ajalugu ühenduses üldajalooga. Alkooli VI õppeaastale.
- 2) J. Galsworthy: Tume õis. (LKR nr. 21.)
- 3) W. Uibopuu: Suletud ring (LKR nr. 22.)
- 4) H. Balzac: Armastus. (LUB nr. 142—145.)
- 5) E. Wallace: Mees, kes ostis Londoni. (LUB nr. 146—149.)
- 6) 1930. a. võistlusromaanid. (Vt. lk. 3.)
- 7) H. C. Andersen: Piltideta pildiraamat. (Eestistanud Ed. Tasa. Hind 60 senti.)
- 8) P. Kõrgerman ja teised: Looduseõpetus. IV õppeaasta. Hind 90 senti.

ILMUMISEL:

- 1) Ed. Wilde: Karikas kihvti. Kaks abielu. (Kogutud Teosed XIII anne.)
- 2) Ed. Wilde: Astla vastu. Paula pulmad ja teised jutustused. (Kogutud Teosed XVII.)
- 3) K. Tassa: Seadused maksujõuetuse kohta.

- 4) R. Schulbach: Palvekirjade ja dokumentide vorme.
- 5) A. Borkvelli: Analüütilise geomeetria õpperaamat keskkoolidele.
- 6) Miina Hermann: Laulmise õpetus koolidele. II parandatud ja täiendatud trükk.
- 7) A. Estam: Väle arvutaja III. (Normeeritud harjutustestid aritmeetikas, alkooli III õppeaastale.)
- 8) T. Witismann: Kõõgi käsiraamat.
- 9) Fr. Puusepp: Soome keele õpetus algajale. (Grammatika, lugemik ja sõnastik.)
- 10) K. Rumor-Ast: Reisikirjad Indiast. II osa.
- 11) A. Gailit: Isade maa. (Romaan vabadesõjast.)
- 12) A. Gailit: Leegitsev süda. Novellikogu.
- 13) Ferenc Herczeg: Djurkovitši pojad. (LUB nr. 150—152.)
- 14) Paul Bourget: Õpilane.
- 15) A. Kruusberg: Dokumente prohveti Maltsetist.
- 16) J. Parijõgi: Jaksukilla poisid.
- 17) Aug. Vaga: Botaanika õpperaamat keskkoolidele.

Vastutav toimetaja: Hans Männik.

Väljaandja: K.-Ü. „Loodus“, Tartus, Vana t. 1
K. Mattiesen trükkikoda O/Ü, Tartus, 1930.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AB